СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 146. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 27. липня 1946. No. 146. New York and Jersey City, Saturday, July 27, 1946. Vol. LIV.

ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 THREE CENTS in the United States of America.
ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS elsewhere.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО КОНТРОЛЮ ЦІН

Дня 25. липня президент Труман підписав ухвалений конґресом компромісовий законопроєкт контролі цін, який обовязуватиме до 30. червня наступного року. Закон, як сказано, є компромісовий і не такий строгий, як попередній. Він неохоплює набілу, дробу, насіння, збіжжя та тютюну. Президент Труман у свойому посланні заявив, що колиб ці зусилля народу й уряду з метою запобігти інфляції в рямках нового закону не мали успіху, він не матиме іншого виходу, як скликати знова конгрес на надзвичайну сесію та домагатися загострення закону контролі цін і поробити такі фінансові та монетарні заходи, які зберегли б країну від загрози економічних потрясень.

ХОРОНИ НАС БОЖЕ ВІД АТОМОВОЇ БОМБИ

Під таким заголовком друкують свої репортажі американські кореспонденти, які приглядалися другій пробі, тим разом підводній, переведеної з атомовою бомбою на Бікіні. Згідно з дотеперішніми ствердженнями, досі у висліді експльозії атомової бомби під водою, затонуло 10 кораблів, між ними лінійник Арказо та літаконосець Саратога. Дальших пять кораблів були дуже важко пошкоджені. Точних наслідків експльозії ще не можна було ствердити, бо все ще існує небеспека від похідних явищ після розриву бомби.

ПОЗНАКА УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКОЇ ПРИЯЗНІ

Бостонський „Крисчіен Сайенс Монітор" приносить відомість, що „мешканці українського міста Херсона відбудували знищений націстами памятник Джана Говарда, англійського філянтропа з 18. ст." В кореспонденції згадується, що імя Говарда, „чужого багатого чоловіка, що свої гроші віддавав на будову шпиталів, захоронок та притулків", знає кожна українська дитина в Херсоні. В Херсоні є теж вулиця, названа іменем Говарда. Англійські та американські моряки, що причалюють до цего українського порту, часто оглядають цю познаку українсько-англійської приязні та на запитання „чий це памятник", звернені до українських робітників, завжди чують відповідь: „Це англієць, наш приятель д-р Говард".

НОВИЙ ПРАПОР КАНАДИ

З Канади повідомляють, що окремий комітет, який занімався справою державного прапору для країни, з багатьох предложених проектів вибрав такий: в горішньому лівому куті буде малої величини „Юніон Джек", що мав би говорити про звязки Канади з Великою Британією, а з права буде в золотій осінній барві кленовий листок, на білому полі. Прапор ще мусить бути затверджений канадійським парляментом.

ЦО ІННЕГО

Польська преса в Америці починає друкувати — покликуючись на большевицькі джерела та на „листи з краю" — всякі сплетні проти українських повстанців, приписуючи їм всякі несотворені історії. Мимоволі приходить на думку, чи цим, припадком, згадана преса не думає відвернути увагу від подібних історій, друкованих в чужій пресі власне про поляків. Чи може то „цо іннего"?

РЕЛІГІЯ В СОВЄТСЬКІМ СОЮЗІ

„Правда" з 20. травня в кореспонденції з Кірова згадує, що колхоз „Безбожник" в Шостаківському районі доводить до ладу електростанцію. Інтересно, який „батюшка" є предсідником того побожного колгоспу.

ВИСТАВА ЛЬВІВСЬКИХ ХУДОЖНИКІВ

У виставі львівських художників, про яку пише „Правда" з 20. травня та на якій було виставлено 250 праць з графіки, живопису та скульптури на воєнну тематику, брали участь: Курилас, Севера, Кульчицька та Монастирський.

ЗАВДАННЯ СОВЄТСЬКОЇ АВІЯЦІЇ

З комунікату ТАСС, надрукованому в „Правді" з 17. травня, довідуємося, що на „прохання іранського уряду" Совєтський Союз вислав до Ірану зеднання легких самолетів типу „АП" для боротьби... зі саранчею. В комунікаті згадується, що таку допомогу Совєтський Союз виказує Іранові вже від багатьох літ. Чи ця саранча припадком не знаходиться над британськими нафтовими полями, в комунікаті не згадано.

ДОМАГАЮТЬСЯ ПОДІЛУ ПАЛЕСТИНИ НА АРАБСЬКУ І ЖИДІВСЬКУ

ЮВІЛЕЙ СТЕФАНИКА У ЛЬВОВІ

„Літературная Ґазета" з 25-го травня пише, що „інтелігенція міста Львова торжественно відзначила 75-ті роковини з дня народження співця обездоленого галицького селянства, Василя Стефаника". На ювілею виступали з докладами проф. М. Рудницький, І. Романенко, проф. Вацлав Морачевський, „старшина львівських літератів" Денис Лукуянович, депутат Верховної Ради СССР Семен Стефаник, та артисти львівських театрів Леся Кривицька, П. Сорока, Бендерський. На університеті виступив з докладом академік Михайло Возняк та доцент М. Пархоменко на тему: „Стефаник і русская література".

ПЕРЕЯСЛАВ—ХМЕЛЬНИЦЬКЕ

„Ізвестія" з 30. травня приносять на першій сторінці відомість, що „В Переяслав-Хмельніцком на площі перед церквою, де в 1654 році народ приняв історичне рішення про прилучення України до братської Росії, буде поставлений памятник великому українському державному діячу і полководцеві, Богданові Хмельницькому". Що Богданові Хмельницькому належиться памятник і не тільки в Переяславі, але й в кожній місцевості України, про це не має найменшого сумніву. Але не за те, за що Москва йому котілаб ставити і чого ніколи не було. Хмельницький заключив з Москвою договір, який Москва подло зламала та використала на те, щоб окупувати Україну.

„Гетьмани, гетьмани, якби то ви встали..."

ЗНАЄ, ЧОГО СТАЛІНОВІ БРАКУЄ

Релігійна Пресова Служба повідомляє з Атлянти, що президент Південної Баптистської Конвенції, д-р Люї Д. Нютон, підчас відвідин у Москві вручить Сталінові окреме видання Біблії, з присвятою: „Від одного джорджійця — другому ґеоргійцеві". (Д. Нютон є зі стейту Джорджія). Біблію надруковано в Америці в російській мові і на її обгортці вирізблено імя Сталіна. Д-р М. Д. Нютон належить до сімох представників Американського Товариства Допомоги Росії, які були запрошені з відвідинами до Совєтського Союзу.

Він, виходилоб, добре знає, що Сталінові, власне, Божого слова найбільше бракує, та — як кажуть — горбатого і могила не випростує, а окаянного грішника не направить і Біблія.

Окремий Англійсько - Американський Комітет, який розглядає справу Палестини та підготовляє проект її остаточної розвязки, звернувся до урядів Злучених Держав та Великої Британії, пропонуючи т. зв. федералістичну конституцію для цеї країни. В проекті конституції передвиджується поділ Палестини на арабську і сіоністичну (жидівську) автономні провінції з одним центральним урядом, що дальше залишавсяб під контролею Великої Британії. Комітет домагається теж допущення до Палестини 100,000 бездомних европейських жидів, але аж тоді, як буде затверджена конституція.

ЗА ЗАЛІЗНОЮ ЗАНАВІСОЮ СОВЄТСЬКОГО СОЮЗУ

Юнайтед Прес повідомляє з Монтевідео, Уругвай, що совєтське посольство запротестувало перед урядом Уругваю проти публікації книжки „Росія внутрі", яку написав б. урядник уругвайського посольства в Москві, д-р Лявро Крус Ґоенола. Він тільки перед трьома місяцями вернувся з Москви і в своїй книжці називає Совєтський Союз „країною жаху". Він стверджує, що там не має найменшої свободи для нікого і ціла країна це одна велика і жорстока тюрма. Сталін там всемогучий — пише Ґоенола — але ще більш всемогуча є поліція. „Хто володіє в Росії, хто контролює ціле суспільне життя в усіх його фазах, це поліція. Вона рішає про долю кожної особи; вона виганяє людей на Сибір; вона замикає по тюрмах, вона запрягає до каторжних робіт, вона розділює продуктові карточки. Совєтська поліція це закон, а совєтський закон — це поліція" — пишеться в книжці.

ПОЛЮЮТЬ НА ЛЮДЕЙ, ЯК НА ЗВІРІВ

З Відня повідомляють, що совєтська поліція, при допомозі австрійської, розпочала в своїй зоні полювання на скитальців та на дезертирів з Червоної Армії. Виразник австрійського уряду заявив, що „акція є довірочного порядку", але австрійський уряд був про неї повідомлений.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Українські вищі освітні курси

Через два літні місяці — липень і серпень — відбуваються у Винипегу, в Канаді, сьомі з черги Вищі Українські Курси, організовані, стараннями Українського Культурного й Виховного Осередка. Як нас повідомляють, на ці Курси приїхали 80 студентів, між ними сім зі Злучених Держав.

Минулої зими обіздив Злучені Держави представник Осередка, гром. Онуфрій Івах. Він у своїх рефератах представляв значення таких курсів, покликуючись на вислід науки в попередніх роках. З його оповідання можна було довідатись, що з курсів виходять культурні працівники для українського громадянства. Про кандидатів-курсантів із Злучених Держав референт мало згадував прямо тому, що їх було дуже мало, одначе були. Тому, коли гром. Івах розповідав про користь з такої науки для усього громадянства, то це, очевидно, відносилося лише до канадійського громадянства українського роду.

Сьомі Вищі Освітні Курси мають такі кляси навчання: Спеціяльну клясу із справді вищою наукою, бо там подають лекції з психольогії, української літератури, історії України, історії української народньої пісні і т.п. Є теж хоровий відділ, получений з практичними вправами для таких, що мають талант до диригування хором, дається інструкції, як уладжувати вистави та вести курси українських танків. Є ще загальна кляса української мови і теж таких відомостей, як у спеціяльній клясі, одначе в іншім обсягу, бо вона призначена для молодших кандидатів.

Про плян науки згадуємо лише загально, бо він пристосований до віку і загальної освіти студентів. Важне в цьому те, що кожен, хто зголоситься на науку, може підобрати собі предмети відповідно до своїх умових сил.

Кошти придумані так, щоб ніхто з кандидатів не був виключений від впису з причини недостачі гроша. Теж і утримання вчасі курсу придумане так, щоб пересічний громадянин міг забеспечити прожиток своїм дітям вчасі науки.

Серед громадянства українського роду в Злучених Державах часто згадується про недостачу молодих працівників на народній ниві. Коли Вищі Освітні Курси придумані на те, щоб таких працівників підготовити, і коли вони осягають свою ціль в Канаді, то це, на нашу думку, щасливий помисл. Він повинен привести наше старше покоління до застанови над тим, чи не вдалось би в найближчій майбутності улаштувати такі курси і в Злучених Державах.

Чого потрібно для здійснення такої ідеї? Молоді? — Таж у нас тисячі молоді з середньою й вищою освітою. Чи вчителів? — Про це певно не треба журитися. Кандидатів на курси? — Треба раз перевести спробу і такі курси заложити. Як лише зголоситься чверть сотки кандидатів, то це вже успіх.

Йде ще про те, хто то має занятися улаштуванням курсів. Є в нас організації молоді, які повинні цю справу обговорити на своїх зїздах. Є в нас і найвища спільна організація Український Конґресовий Комітет, який може дати авторитет для започаткування Освітніх Курсів. Є й поодинокі освітні та культурні товариства та установи, які можуть послужити такій справі своїм досвідом, приміщенням, дати матеріяльну поміч, тощо.

Одначе треба раз про це заговорити і потім всесторонньо справу обміркувати. Раз вона вийде із стадії теоретичних міркувань, тоді можна буде перевести її в життя. Рік часу вистачить на підготову.

Б. Бора

Я ВЖЕ БАЧУ...

Я вже бачу, вже бачу, як в сні...
І ці візії зраджу для тебе:
За ночами я бачу вже дні,
А за чорними хмарами — небо.

За сльозами вчувається сміх,
За риданням — радісні співи...
Україно! Ще в грудях твоїх
Роэспівається серце щасливе!

Де терня, там виросте цьвіт,
Де осет, заколишуться маки...
За терпіння, за кров і за піт,
За Голготу, за біль і за муки.

Ще й для тебе настане пора
Небосяжного щастя і росту,
І тебе над свічадлом Дніпра
Ми побачимо випнуту, просту,

І тоді заговориш грудьми
І покотиш за гори піснями:
Хоч жили ми у льохах тюрми,
Та ніколи не були рабами!

Я вже бачу, вже бачу, як в сні,
Поза чорними хмарами небо,
За ночами розпромінені дні,
Що стеляться шовком для
Тебе!

ГІТЛЄР ВРАТУВАВ СОВЄТСЬКИЙ СОЮЗ

Англійська ґазета „Віклі Ревю" (27. 6.) в статті „Національні меншости в Росії" стверджує, що в кінці 1945 р. чотири совєтські автономні республіки — Волжсько - німецька, Калмуцька, Кримська і Чечено-Унгушська та два автономні округи (Карач і Північний Кавказ) стерті з мапи імперії. Вся адміністративна система полудневo-східньої частини СССР цілковито змінена. Причина та, що підчас війни ці терени показалися нельояльними супроти російської імперії. До 30,000 волжських німців були розстріляні, а коло 400,000 помандрувало на Сибір. На Кримі „пацифікація" прибрала такі розміри, що з населення 1,127,000 залишилося лище 200,000. Повстання в 1942 р. огорнуло також і Північний Кавказ, прибравши особливо небеспечні форми і розміри на Україні. Репресії були страшні, вся молодь помандрувала в концентраційні табори, жінки й діти заслані в далекі терени Сибіру. На 7,000,000 людей обчисляють кількість засланих з усіх тих „окраїн" на Сибір. Стаття кінчиться увагою: „є всі причини думати, що колиб Гітлер ділав як справжній визволитель народів Росії від совєтської тиранії, а не як хижацький і сіючий смерть завойовник, події моглиб повернутися зовсім в інший бік. Хоч це і виглядає парадоксально, але не є далеко від правди сказати, що самі націонал-соціялісти вратували совєтський режім від розпаду".

КУПУЙТЕ БОНДИ ПЕРЕМОГИ

КУРОРТИ В УКРАЇНІ

„Правда" з 23. травня пише, що в Україні на всіх 62 санаторії Українського курортного управління відкрито около половину. Відкрито санаторії в містах: Осипенко (був. Бердянське), Кирилівка, Березовське (б. Харкова), Гола Пристань (б. Херсону), Славянське, Миргород, Соснівка (над Дніпром) та в Західних Областях: Любен Великий, Трускавець і Моршин. Ґазета не подає, хто в тих курортах лікується, але й самі знаємо, що не українські робітники і селяни, а тільки їхні гнобителі.

АМЕРИКАНЦІ І АНГЛІЙЦІ НЕ РАХУЮТЬСЯ

Большевицька преса з 9-го і дальших днів травня заповнена статтями, споминами і всілякими іншими матеріялами про війну та перемогу над Німеччиною. Всі ці матеріяли мають переважно на меті виказати „как сілен был враґ, наголову разгромленний Красной Армієй". Згадки про американців, англійців та про всі інші армії, які мають головну заслугу в розгромленні націстівської Німеччини, майже не має: прямо „не считается"...